

L o k a l h i s t o r i e m i d t i N o r d s j æ l l a n d



Uddrag fra Oluf Jensens selvbiografi, som går fra 1905.

Slægt, opvækst og ungdom i Tjæreby Sogn

Oluf Jensen var født i 1902 på Vanggården i Ebelholtsvang i Tjæreby Sogn. Som voksen erhvervede han ejendommen Moseholm på vestsiden af Ullerød. Den blev senere overtaget af hans søn, Gerner Jensen, og så af dennes søn, Martin Jensen, og er nu eksproprieret af Hillerød Kommune.

Da Oluf Jensen var 71 år i 1973, gik han i gang med at skrive sin levnedsbetegnelse. I 1982 var det blevet til over 180 håndskrevne sider, så vi kan kun gengive uddrag her.

Dette er Lokalhistorisk Nyt nr. 3, september 2010, 7. årgang
fra

Lokalarkivet for

Alsønderup-Tjæreby Sogne

i Hillerød Kommune

- et arkiv for almindelige menneskers historie og egnshistorie -

I 2010 har Alsønderup-Tjæreby Lokalarkiv med stor tak modtaget sponsorstøtte fra følgende

Kontorland A/S - Alt Til Kontoret. Industrivænget 15, 3400 Hillerød.
Tlf. 48 25 36 66.- [http:// www.kontorland.dk](http://www.kontorland.dk)

Thorkild Jørgensen VVS Aps., Aut. VVS-installatør, Ryagergårdsvej 3, Annisse, 3200 Helsingør.
Tlf. 48 79 13 60, mobil 20 11 85 57.

G. D. A. , tømrer- og snedkermester Gert Dyrlov Andersen, Torsholms Allé 8, Tulstrup, 3400 Hillerød. Tlf. kontor 4828 5550, mobil 2028 9950, fax 4828 6746

P.M. Belægning, Brolægnings-, flise- og anlægsarbejder v/ Palle Madsen, Ravnsbjergsbjergvej 16, Nejde, 3400 Hillerød. Tlf. 48 28 69 44, biltlf. 23 25 05 06, fax 48 28 69 53,

Nordtag A/S v/direktør Jørgen Simonsen, Mestervangen 7, 3220 Græsted.
Tlf. 48 36 36 36, fax 48 36 36 30, www.nordtag.dk

Dines Jørgensen & Co. A/S. Rådgivende Ingeniører F.R.I., Kirsebærallé 9-11, Ullerød, 3400 Hillerød. Tlf. 48 26 06 66. E-mail: dj@dj-co.dk - www.dj-co.dk

DanBolig, Søderberg/Nielsen Aps. Frederiksværksgade 7, 3400 Hillerød. Tlf. 48 24 21 11, Fax 48 24 21 11. E-mail: Hilleroed@danbolig.dk

Joan & Ole Starks Gårdbutik. Harløsevej 164, Harløse, 3400 Hillerød. Tlf. 4824 6361.

Ullerød SuperBrugs. Midt i Lokalarkivets medlemskreds. Frederiksværksgade 119, Ullerød, 3400 Hillerød. Tlf. 48 26 02 89.

Hallum Electric, Aut. El-installatør, Tulstrup Have 9, Tulstrup, 3400 Hillerød, Tlf, 4828 7813. Mobil 22 90 78 13, www.hallumelectric.dk E-mail: fh@hallumelectric.dk

Harløse V V S, Aut. Gas-, vand- og sanitetsmester, Harløsevej 172, 3400 Hillerød. Tlf. 28 25 04 49 www.harloesevvs.dk E-mail: vvs@harloesevvs.dk

Tømrer Lodberg Aps., Syrenvej 1, Tulstrup, 3400 Hillerød. Tlf. 48 28 34. Bil. 21 28 68 29., Fax. 48 28 65 36.

HHM Ejendomme A/S. Ejendomsudvikling og –rådgivning. Krakasvej 7 C, 3400 Hillerød. Tlf. 48 26 37 37. www.hhmejendomme.dk

Blikkenslager Claus Larsen. Aut. Gas-, sanitets- og vandinstallatør. Brunebjerg 36, Tulstrup, 3400 Hillerød. Tlf. 48 28 65 00. Mobil 40 40 82 90,

Tulstrup Kompost v/ Sv. Simonsen, Nejedevej 20, Tulstrup, 3400 Hillerød, tlf. 4828 6091

Støtteforeningen for Alsønderup Sogn

Et firma, som ikke ønsker sit navn nævnt.

Og i 2009 fik arkivet gennem Nordea Bank, Hillerød Afd., 24.000 kr. fra Nordeafonden til køb af en superprinter, og i 2009 fik arkivet også en stor pengegave fra entreprenørfirmaet Brødrene Jørgensen.

<u>Tak også for andre pengegaver.</u> 32 personlige medlemmer har lagt pengegaver oven i kontingentet for 2010, så disse pengegaver nu i alt udgør 4.995 kr. Arkivets bestyrelse og medarbejdere siger mange, mange tak.

Oluf Jensens skrev, som erindringerne faldt ham ind. Han har derfor ikke inddelt sin levnedsbetegnelse efter temaer, og heller ikke i en strikte kronologisk rækkefølge, selv om der er en vis tidsmæssig fremadskriden i beretningerne. Vi har derfor måttet bytte lidt om på teksterne.

Han gjorde sig umage med at få fortalt, hvem de mange personer, han nævner, er, men da han oftest er tilbage i tiden fra 1905 og op til 1930'erne, kan nutidens læsere alligevel tit ikke følge med.

Vi giver derfor ofte uddybninger, forklaringer og mellemtekster, og vi er tit nødt til at tilrette Oluf Jensens sprog lidt og korte ned. Vi har samlet nogle hovedafsnit, som ikke altid er i tidsmæssig rækkefølge. Vi refererer også nogle gange sammendrag af, hvad han skrev.

Skolestart i 1909 og skolegang i Harløse skole.

Oluf Jensen skriver:

"Da jeg var syv år, skulle jeg begynde og gå i skole i Harløse. Den gang kunne man begynde at gå i skole to gange om året – i maj eller november. Senere blev der kun et skoleår. Det gik fra 1. april. Men nu går skoleåret fra efter sommerferien." (Det var fra 1958).



Sådan så Harløse Skole ud, da Oluf Jensen gik i skole der – bygningen rummer nu det sprællevende Harløse Forsamlingshus. Harløse Skole blev bygget et par år efter år 1900, men afløstes i 1941 af den nybyggede Harløse Centralskole, og den hidtidige skole blev til og er stadig Harløse Forsamlingshus, men der var også i mange år samtidig kommunkontor i bygningen.

"Jeg skulle begynde i Harløse Skole den 1. maj 1909, men det blev altså først torsdag den 6. maj, jeg mødte op. Vores tjenestepige skulle nemlig følge mig derop, men hun var først lige blevet skrevet ud af skolen til 1. maj og

ikke tiltrådt endnu hos os. Man kunne blive udskrevet af skolen, når man fyldte 14 år i sommerhalvåret. Man kunne bedre få en plads, når man ikke skulle gå i skole længere. Så skulle de kun gå til præst, og det var kun to gange a to timer hver uge. Den gang så folk mere på, at deres børn kom ud og tjene.

Pigens moder var enke. Sofie, som pigens navn var, var den yngste af en søskendeflok på 4-6 piger og 2 drenge. Sofies mor havde tjent hos min bedstefar. De havde en lille ejendom oppe i Gyden – det var den anden ejendom efter Tjæreby Kirke. Far var oppe og tilså den om foråret, det blev gjort med hånden med en sæk korn på nakken, og jeg harvede, da jeg var stor nok.”



Harløse Skole. Børnene har fået besked på at stå bomstille af hensyn til fotograferingen. Bemærk drengenes spidsnæsede træsko, som Oluf Jensen fortæller om.

”Vi skal tilbage til den tid, da jeg begyndte at gå i skole. Den første dag jeg var i skole, fortalte jeg mange små historier. Det var genfortællinger af nogle, som min fætter havde fortalt mig, da han var på juleferie. Han var Lars Chr. Jensen, som senere blev amtsskolekonsulent. Han gik dengang på Statsskolen i Hillerød. De fleste historier handlede mest om en sur ulv og en durkdreven ræv, det gik næsten altid galt for ulven. Hos lærerinden gik jeg kun et år i første klasse, og 1½ i anden, så kom jeg ind hos skolelæreren. Der gik jeg i 4½ år. Det almindelige var ellers, at børnene gik den halve tid hvert sted. I første klasse hos lærerinden og i 3die klasse hos læreren gik jeg tirsdag, torsdag og lørdag. I 2. og 4. klasserne gik jeg så mandag, onsdag og fredag. Skoletiden var 6 timer. I maj, juni og juli mødte vi kl. 7 og slap kl. 13. I august



Postkort af Harløse Skole. På længden af damernes kjoler må det antages, at det er fra den tid, hvor Oluf Jensen gik på skolen.

måned fik vi sommerferie. Det var ikke fordi, at vi skulle til en lejr et eller et andet sted i landet, nej vi skulle hjælpe til med at høste. I september og oktober mødte vi kl. 8½, i november, december, januar og februar kl. 9 og slap kl. 15. I marts og april var det fra kl. 8 til kl. 14.

De første år, jeg gik i skole, havde de ulige klassetal eksamen om foråret, de lige om efteråret. Om foråret var det gerne i sidste uge af april, for de ældste skulle jo ud af skolen til 1. maj.

Til eksamen mødte skolekommissionen. Den bestod af sognepræsten, Schwalbe, der var formand, højskolelærer Ole Jensen fra Frederiksborg Højskole og en gårdmand fra sognet. Jeg kan huske tre, der var med i den tid, jeg gik i skole. Det var Jørgen Jensen Aagaard fra Ullerød, Søren Larsen fra Wendelholm i Tjæreby og J. Hansen Jensen fra Veslegård i Harløse. Hans søn sad jeg i øvrigt sammen med på det øverste bord i klassen.

Til eksamen skulle jeg op til den sorte tavle og regne. Nu havde skolelæreren været så durkdreven, at han et par dage før havde haft mig oppe ved den sorte tavle og regne det samme stykke. Mere dum var jeg ikke, end jeg kunne regne det stykke igen på eksamensdagen.

Det var værst med en genfortælling. Præsten fortalte den. Læreren havde sagt til os dagen før, at vi skulle sige, vi måtte have fortællingen en gang til.



Skolebillede fra Oluf Jensens tid – både han selv og hans søskende er med. Læreren står yderst til højre, og det ser ud, som om der står to lærerinder i den modsatte side.

Det var vist noget værre vrøvl, jeg havde skrevet. Først var jeg en dårlig staver, og derefter en dårlig husker, men det gik. Når vi skulle have rettet genfortællingen, gik vi op til gårdmanden eller højskolelæreren, de var ikke så strenge. Præsten var vi mere bange for.”

Stedets sognepræst var efter loven dengang altid født formand for skolekommissionen og lærerens næmeste foresatte.

”Den dag havde vi så en krone med til at købe slik i brugsen. Den lå lige ved skolen . Vi have også lidt finere tøj på, især pigerne var fine. De havde fin kjole på, de andre dage havde de forklæder på.

Det var en lang skolevej at gå fra Vanggården ved Frederiksværksvejen gennem Tjæreby til Harløse skole, som senere blev til Forsamlingshus. Vi gik altid i franske, spidsnæsede træsko, og det var det samme par, vi havde på, når vi rensede under svinene eller i kostalden. Det var lige i de høje sommermåneder, at vi kunne have et par gymnastiksko på, ellers var vi barbenede.

Skolegangen blev ikke taget så bogstaveligt. Hvad angik frikvarterer, så havde vi to på hver $\frac{1}{2}$ time. Men der kunne godt gå en time. Tiden blev dog altid overholdt, når vi skulle hjem.

Vi fulgtes gerne en flok til skole. Vi var en søskendeflok, og der var tre drenge fra ”Mariehøj”. Vi havde jo en lang skolevej til Harløse Skole. Vi gik som nævnt i skole hver anden dag. Den dag, vi var hjemme, var vi med i mark og stald. Det var kun om søndagen, vi havde lidt fri midt på dagen.

Mor sørgede for, at vi var rene og i godt tøj, når vi skulle i skole, og hver anden søndag skulle vi i søndagsskole henne i Tjæreby i den gamle præstegård, som nu er revet ned. Det var præstefruen, der ledte den. Hun var svensker, og vi syntes det var morsomt, men hun var nem og forstå. Hun talte jo dansk.” Præsten i Tjæreby og Alsønderup sogne fra 1909 til 1924 hed Charles Schwalbe. Han døde i embedet og er begravet i Tjæreby.

Hvor ligger Vanggården, og hvorfor hedder den sådan.

Oluf Jensen voksede jo op på Vanggården, derfor lidt faktuel om denne gård.

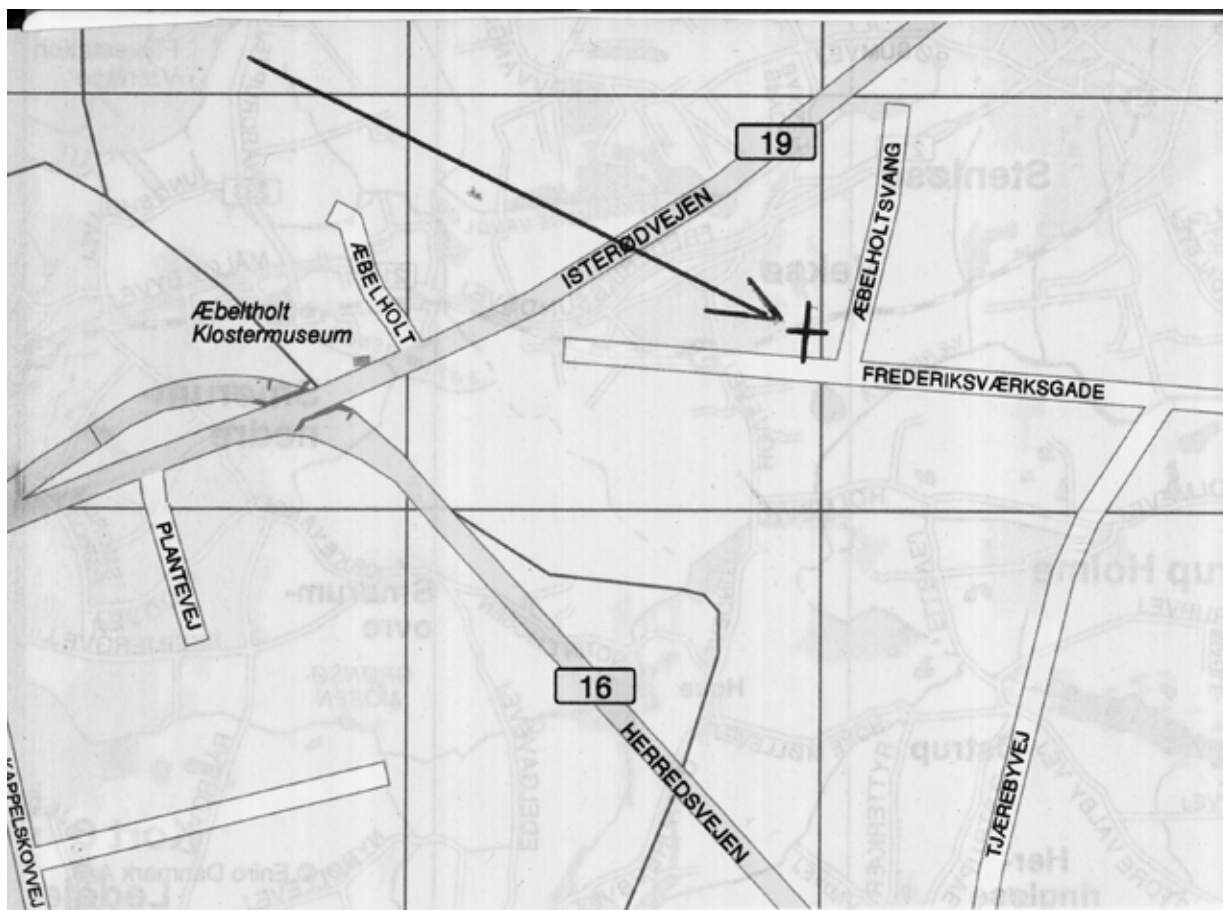
Når man skulle ad Frederiksværksgade før Isterødvejens og Herredsvejens tid, kørte alle lige forbi Vanggården, og efter den kom så Klostergården lidt inde på marken lige før Ebelholt Kloster – museum og ruin.



Vanggården, som den så ud, da Oluf Jensen var barn.

Men så byggedes Isterødvejen og Herredsvejen, og en ende af Frederiksværksvejen blev blind, efter at sidevejen nu drejer mod Tjæreby – og lige netop i denne blinde ende af Frederiksværksvejen ligger Vanggården.

Vanggården ligger på den jord, som i fortiden i ca. 400 år hørte til Ebelholt kloster. Efter afskaffelsen af den katolske kirke tilbage i 1536 ophørte klostrene. Kong Chr. d. 3. inddrog deres bygninger og jord. Ved udbygningen af kongernes hestestutteri på Hillerødsholm – den lille ladegård til Frederiksborg Slot – blev jorden fra Æbelholt en såkaldt stuttevang. Det vil sige, den blev indhegnet og brugt til græsning for kongens heste og høslæt. Den slags arealer kaldtes vange – området her kaldtes så naturligt Ebelholtsvang – det blev i daglig tale til Ebberholtsvang.



Nutidigt kortudsnit. Pilen viser hen til afkrydsningen, hvor Vanggården ligger.

Kongernes hestestutteri gav altid enormt underskud og ved indavl efterhånden alt for få føl. Der var flere spareunder gennem årene. Omkring 1830 skete en større indskrænkning, og Kongen lod Vester Strødam og Ebelholtsvang udstykke og bortsælge til lokale nybyggere.

På Ebelholtsvang oprettedes bl.a. Vanggården og Klostergården med navne, som klart peger tilbage på klosteret og stuttevangen. De lokale tilflytterne, som byggede på Ebelholtsvang, blev henført til Tjæreby Kirkesogn, og da sognekommunerne blev oprettet i 1842 blev Ebelholtsvang en del af Tjæreby Sognekommune. Kommunen ændrede i 1945 navn til Harløse Kommune. Det lokale selvstyre blev ophævet i 1970, da Harløse Kommune blev nedlagt og indlemmet i Hillerød Kommune.

Vanggården blev oprettet i 1833. Den har matrikel nr. 2a af Ebelholtsvang. Den har i en lige mandslinie været i samme slægts eje siden 1833, og den nuværende ejer hedder Viggo Jensen. Oluf Jensen, som har skrevet den levnedsskildring, som dette magasin omhandler, var farbror til Viggo Jensen.



Vangsgården, da den fik nyt stuehus. Oluf Jensens far lod i 1924 den gamle stuelænge rive ned, og et nyt fritliggende stuehus blev bygget. På fotoet her har avlsbygningerne endnu stråtag. Det har de ikke mere, og de oprindelige tagsten på stuehuset er nu udskiftet med glaserede tegl.

Oluf Jensen skriver, at i 1924 satte hans far ham og hans bror til at være murerarbejdsmænd under den lokale murer Vilhelm, som var murermester for det store arbejde..



Udsnit af matrikelkort fra ca.1958, før Isterødvejen og Herredsvejen kom. Pil a) viser til Vangsgården, og pil b) viser til "Moseholm", matr.nr. 4 b i Ullerød, den ejendom, som Oluf Jensen som voksen i 1926 købte af sin barnløse farbror, og som Olufs søn, Gerner Jensen, og dennes søn, Martin Jensen, senere overtog.

Slægten fra Vanggården fotograferet i 1909



Oluf Jensens farfar og farmor havde guldbryllup på Vanggården den 28. oktober 1909, og Oluf Jensen står yderst til højre. I midten guldbrudeparret Lars Jensen (1828-1917) og Ane Margrethe Pedersdatter (1830-1913). Omkring dem deres fire sønner med ægtefæller og børn.

Øverst t.v. Jens Peter Jensen, malermester i Højbjerg, med hustru Ellen foran og yderst t.v. de to sønner, Lars Christian Jensen, senere amtsskolekonsulent ved Frederiksborg Amts Skoledirektion, boende i Gilleleje, og Marius Jensen, senere gårdejer i Børstingerød.

Dernæst i bagerste række maltgører Niels Jensen, ejer af Malterigården på Markedspladsen i Hillerød. Ved siden af ham datteren Marie, hans eneste barn, senere gift med Vilhelm Knudsen fra Kildegård i Nejede. De havde en kortere tid Tvedegård i Harløse, men levede så af "midlerne" i en villa i Nyhuse. De fik ikke børn..

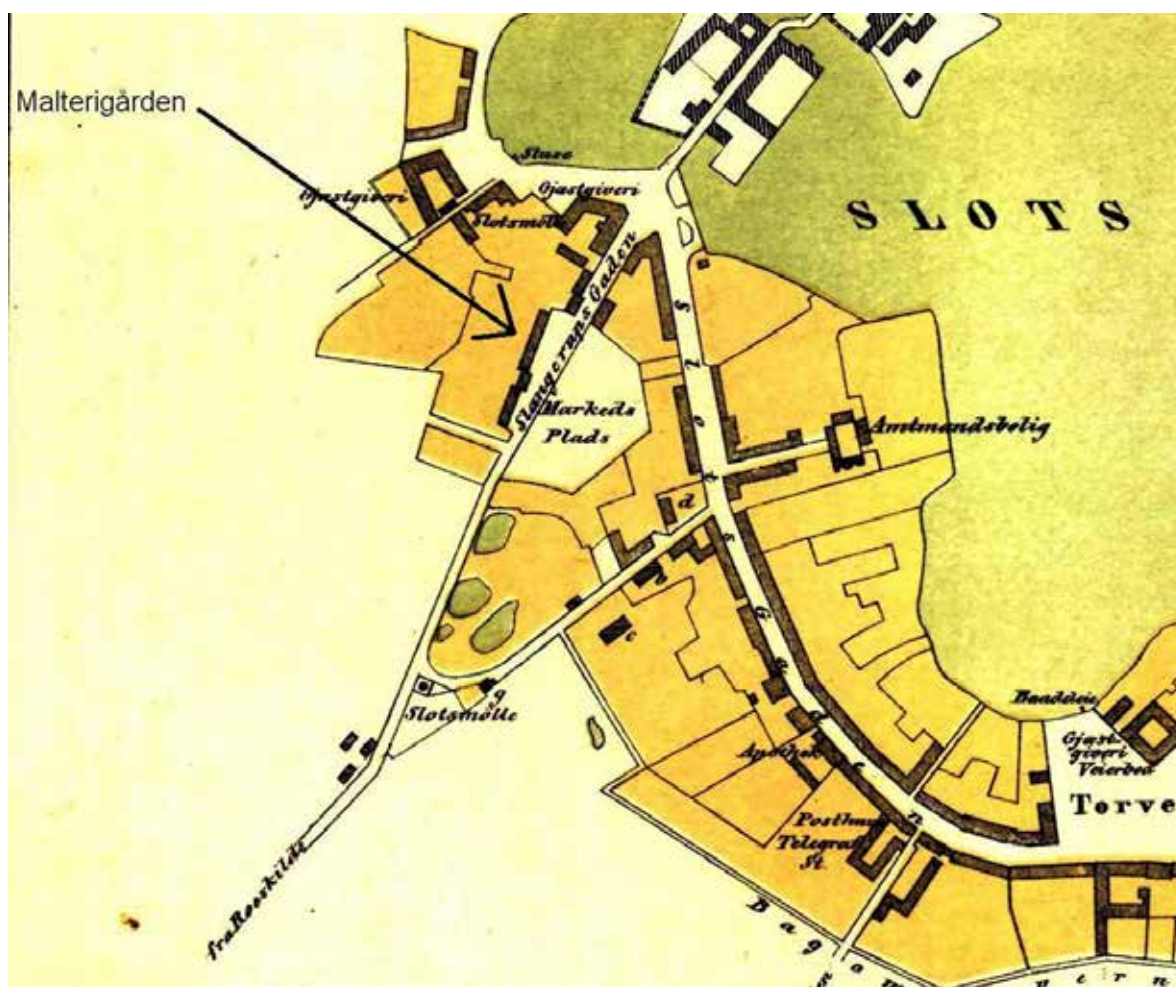
Bagerst th. Oluf Jensens far, Carl Jensen med barn på armen. Han overtog Vanggården og blev bl. a. også sognefoged. Foran hans hustru, Ellen, fra Danshøjgård på Rævegravvej Nejede, med deres dåbsbarn, som blev døbt samme dag. .

Bagerst ved siden af Carl Jensen står broderen Hans Jensen og Hans Jensens kone, Sisse, ses foran ved siden af Oluf. De havde ikke børn. De ejede ejendommen Moseholm i Ullerød, som Oluf Jensen i 1926 købte af dem.

Olufs Jensens fortælling om Malterigården i Hillerød

"Far var borte hver 14. dag, da jeg var barn. Når der var kreaturmarked og handel med smågrise på markedspladsen i Hillerød, så var far opvarter nede i Malterigården. Der var gæstgiveri.

Det var fars morbror, der ejede Malterigården. Han hed Ole Petersen. Denne onkel var begyndt fra bunden af. Han var kommet ud at tjene som 10-årig. Han var den yngste af syv børn. Han var født i 1839. Han arbejdede ved landbruget, indtil han kom op i tyverne, hvor han begyndte med et lille malteri henne i Slotsgade. Han købte så Malterigården omkring 1880."



Udsnit af kort fra 1870 over Hillerød Købstad (Nyhuse er ikke med i købstaden). Pilen peger ind på Malterigården i Slangstrupsgade ved Hillerød Markedsplads. Her var der kvæg- og grisemarked på Markedspladsen. Landboere og handelsmænd kom kørende i hestevogne, og mange staldede deres heste op i Malterigårdens stalde.

"Min farbror Niels kom der og hjalp til. Der var en stor gårdsplads, hvor landmændene kom og holdt og staldede deres heste op. Der var fire store stalde, Der var kælderstalden, hvor der var 20 hestebåse, og det var en stald, hvor hestene blev trukket ned til ad en skråning.

Oven over hestene var kornmagasin. Så var der en stor stald i plan med gårdspladsen. Der var også 20 båse. Så var der 2 ridestalde, og når det kneb, og det var vejr til det, var der et halvtagsskur. Der kunne være en ca. 100 heste tilsammen i alle staldene. Der var mange af båsene, der stod to heste i.

På Malterigården arbejdede farbror Niels i syv vintre i træk, førend han blev gift. Min anden farbror Hans arbejdede der også. Der var også en fast arbejdsmand, Anders Davidsen, som havde en lejlighed i sidebygningen. Vi børn satte meget pris på denne mand. Jeg fik engang et par duer af ham.

Fra da far var blevet gift i 1901, kom han kun derned og hjalp, når der var marked. Det var en stor begivenhed for os børn og komme med til marked. Der var to store stuer, hvor de kunne få øl og snaps og små sorte, det var en lille kop kaffe med en konjak i. Et stykke smørrebrød kostede 10 øre, en bajer 20 øre, kaffe med 2 store vienerbrød kostede 50 øre."



Malterigården fotograferet før 1906 Det er fronten ud mod Slangerupsgade og mod Markedspladsen På skiltet over døren står "Ole Petersen" og "Gæstgiveri & Maltgøreri", og på skiltet over porten "Malterigaarden.

Malt er grundmaterialet til ølbrygning. Det fremstilledes af byg, som udblødtes i vand i nogle dage, hvorefter det blev lagt til spiring en uges tid. Ved processen omdannedes stivelsen i byggen til sukker, og æggeghvidestoffer blev nedbrudt. Efter tørring blev malten solgt.

Malterigården blev ret sent nedrevet, og der blev opført en automobilforretning på stedet. Forinden var den fra 1915 og i over 50 år hjemsted for Hillerød Foderstofforening, og mange husker endnu, de har været med til at hente foderstoffer gennem porten, vi ser her.

"I 1906 overtog min farbroder Niels og tante Signe Malterigården med gæstgiveri efter Ole Petersen. Denne gamle onkel skulle så have sit ophold hos dem, for han havde aldrig været gift. Han havde ingen nære arvinger.

Derimod havde han 6 søskende og deres børn. Ja, midlerne gik ud til deres børn. Han delte ikke ud efter en ren skala. Det var, efter hvad de trængte til. Det fortælles, at han havde givet til en broders datter, som havde født 18 børn, men flere var gået til som små. Jeg har kendt forældrene til disse mange børn.

Denne gamle onkel var en af Hillerøds rigeste mænd. Når han fik det i vide, så svarede han: "Jeg har en trængende familie". Min far og hans tre brødre fik ingen arv. Derimod var vi fem børn hjemme, og min farbror, som var maler i Højbjerg, havde to sønner, og farbror Niels havde en datter. Vi fik hver 3000 kr. De 1500 stod i et pantebrev fra dengang, Hillerød Foderstoffer købte Malterigården i 1915. Da flyttede min farbroder Niels så hen i en lejlighed i et stort hus, hvor nu det store supermarked Irma ligger, og den gamle onkel fulgte med. Han levede til marts i 1922 og er begravet på Hillerød kirkegård. Han havde købt gravsted, som skulle passes af Hillerød Handelsstands- og Industriforening, Jeg hørte lige, at da der var gået 50 år, så kunne den sum penge, han havde sat til vedligeholdelse af gravstedet, ikke slå til, fordi prisen var steget så meget i de 50 år, så industriforeningen måtte lægge penge til.

Min tredje farbroder, Hans, på Moseholm, som ingen børn havde, fik ingen arv ud over en decimalvægt. "Den skal du ikke give noget for Hans, du har ingen arv fået", fik han i vide."

Bemærk, at Oluf Jensen flere steder helt korrekt skriver "fik i vide" og ikke "fik at vide". "I vide" er en gammel bøjningsform af navneordet "vid", som oprindeligt betød viden, kendskab, forstandighed. Denne faste nordsjællandske vending svarer til "i sinde", men er nu næsten fortrængt af det københavnske sprogs fremmarch.

Oluf Jensens forældre



Carl Jensen, Oluf Jensens far, som 60-årig i 1933, en markant personlighed.

Oluf Jensen skriver ingen sammenhængende beretning om sine forældre, så en beskrivelse af dem må hentes hist og pist i hans samlede fortælling.

Olufs far, Carl Jensen (1873-1959), overtog Vanggården efter sin far. Carl Jensen var en mand, som nød stor respekt og tillid i Tjæreby Kommune. I over 20 år var han valgt som formand for Tjæreby Brugsforening. Af amtmand og politimester blev han udnævnt til sognefoged, som var den lokale politimyndighed. Han var venstremand og blev valgt som kommunalbestyrelsesmedlem i flere perioder. Først var han sognerådskasserer og siden sognerådsformand. Han var en central person i Tjæreby Kommune. Selv om der var et lille kommunekontor på Harløse skole, opsøgte mange mennesker ham derfor hjemme på Vanggården.

Oluf Jensens mor var Ellen Andersen (1878-1930). Hendes far havde Danshøjgård på Rævegravvej i Nejede. Hun var i familien kendt for sin dygtighed til at sy, og hun syede sine børns tøj. Hendes slægt kan vi i lokalarkivet føre langt tilbage i Alsønderup Sogn i flere linier og grene.



Carl og Ellen Jensen og deres fem børn, Oluf, Aksel, Gunnar, Helga og Dagny. Oluf købte som bekendt Moseholm i Ullerød. Aksel overtog Vanggården efter sin far. Gunnar blev ejer af Ullesøgård i Ølsted. Helga blev gift med Søren Larsen, "Holteholm" i Meløse og Dagny blev gift med Jens Peter Rasmussen, Vandkærgård i Lyngø.

Ellens bror, Anders Andersen fra Danshøjgård i Nejede, blev ved ægteskab ejer af Klostergården, nabogården til Vanggården. Han havde kun en datter, Anna. Hun blev gift med Hans O. Nielsen, Skovlystgård i Nejede, og mor til Jørgen Boe Nielsen og Niels Boe Nielsen og to døtre.

Klostergården blev i 1960 solgt til Knud Jørgensen, som endnu ejer den. Derfra blev entreprenørfirmaet Brødrene Jørgensen drevet, men det er en helt anden historie, som vi har skrevet om i et tidligere medlemsmagasin.

Oluf Jensens ungdom

Oluf Jensen forlod Harløse skole efter 7 års skolegang og blev så konfirmeret. Der har sikkert aldrig været nogen tvivl om, at han skulle og ville være landmand. Han var derfor dels hjemme på Vanggården, dels ude og tjene som landbrugsmedhjælper, bl.a. i Meløse, Vejby og i Barrit ved Horsens, indtil han i 1926 købte Moseholm i Ullerød af sin farbror og blev selvstændig. Det forløb, indtil han blev 24 år, skriver han rigtig meget om, men det gør han sådan set også om, da han var blevet selvstændig. Vi får faktisk historien om næsten alle hjørner af landbrugets udvikling også med priser i en årrække. Det har vi ikke plads til at uddrage i dette magasin, men vi kan trække nogle løse historier frem, og noget om, hvad han selv oplevede, og hvor han var.

” Min bedstefar, Lars Jensen, fortalte, at det her var sket et mord omkring 1850 – 60. Dengang kørte hønsekræmmere og flæskehandlere til København til torvs med varerne, og så havde de penge på lommen, når de kørte fra Kø-benhavn. Det vidste røverne, så en nat var der en røver, der sad nede på Nikolajs mark med et rygtræ og ventede på sit bytte. (Rygtræ er de tunge stokke af egetræ, som man lægger over rygningen på et stråtag for at holde på halmen øverst). Da hønsekræmmeren kom, sprang røveren op bag i hestevognen og slog handelsmanden ned med rygtræet og tog hans penge. Hestene med den døde mand på vognen løb hjem til St. Lyngby. Det første stykke vej, hestene løb efter mordet, var der blod på landevejen. Morderen blev opdaget. Det var en mand, som min bedstefader havde været sammen med i krigen 1848-50. Han blev kaldt Anders Sjællænder og var kaffekoger, vel en slags marketender. Hans dage endte ved galgebakken. Der, hvor mordet fandt sted, var der, da jeg var dreng, en stor tjørnehæk.”

Oluf Jensen fortæller:

”En begivenhed, jeg kan mindes, var en nabos datter, som fik 3 fingre lem-læstede på den ene hånd, ved at faderen havde sprængt store gråsten med dynamit. Så var der blevet noget til rest, som var gemt i et skab. Det havde pigen kommet i berøring med, derved skete denne katastrofe. Der kunne jo have sket meget mere.

En anden begivenhed var, at en tjenestepige, også vores nabos, havde født en dag, hun var alene hjemme. Da husbond og husmoder kom hjem fra en Københavner-tur, kunne de se, at hun havde skiftet form. Husmoderen spurgte, hvad hun havde gjort ved barnet. Det havde hun gemt inde i klædeskabet. De fik hurtigst muligt hentet lægen og fik liv i drengen. Det var i 1907. Jeg har senere hørt af bedstemoderen til drengen, at lægen havde udtalt sig, at det var godt, vi fik liv i drengen, for ellers havde det været mord. Moderen og sønnen var begge midt i 50'erne, da de døde.”

" Jeg fik ikke cykel, før jeg blev konfirmeret. Det var den 9. april 1916. Det var palmesøndag den 16 april, så det var ikke en dag og holde Konfirmation på, sagde Præsten. Det var en stor dag, som man havde set hen til hele vinteren. Det var en grå regnvejrsdag. Vores karl, Vilhelm Larsen, som var fra det lille hus, som ligger på højre side, når man kører ned til Ellegaarden (Sultepothuset), han havde pudset hestene og seletøjet op. Det var en brun vallak, som kaldtes Osman, en pæn Hest, men lidt langsom. Det var char-a-banc'en, vi skulle køre i. Der var 3 sæder, 2 i vinkel ud for forsædet, hvor far sad og kørte hestene. Mor og jeg sad i hver sit sæde bagved. Vi holdt ind på Tjærebygård, for manden der var fars fætter. Der var god plads til at opstalde hestene. Der var ellers staldrum nok i Præstegården. Sådan en dag var der mange, der kom kørende. Vi var 19 konfirmander. 10 piger og 9 drenge. 8 piger og 4 drenge var fra Alsønderup, 3 fra Kappelskov og 4 fra Harløse skole. Drengene sad på højre side, pigerne på venstre, når man gik op i kirken. Pigerne var i lange hvide kjoler, drengene i blå jakker, vest og lange bukser, der var dog 3 i matrostøj med blå sømandskrave, Vi havde ellers korte bukser på til hverdag, og når vi gik i skole.



Oluf Jensen som konfirmand

Da konfirmationen var overstået, fik man telegrammer fra venner og naboer oppe ved kirken. Da vi så kom hjem, var der allerede kommet nogle af fa-

milien til frokost. Det store festmåltid blev ikke før end hen ad eftermiddagen.

Det var skik, at præsten og fru kom og gratulerede samme dag. Det kunne være belastende, når der var mange andre gæster. Pastor Schwalbe var jo en stærk Blå Kors afholdsmand. Han havde sagt om formiddagen i kirken i sin prædiken, at der var soldater, som havde stået ude foran Brugsen og drukket øl. Det var jo under 1. verdenskrig. Vi havde i sognet her indkvartering af 1. artilleriregiment. Deres stillingsplads var Tjæreby, og så var mandskabet med deres heste indkvarteret rundt omkring i sognet.

Det var det med at soldaterne drak øl, som irriterede præsten, så i talen sagde han : -"og det finder vi medlemmer af Brugsen os i ? " Og så kiggede han ned på min far, som jo var formand for Brugsen. Det var han fra 1909 til 1929. Far sagde bagefter til gæsterne derhjemme: "Jeg har ikke tid til at stå oppe ved Brugsen og jage soldaterne væk". Der var lige kommet en lov om, at man ikke måtte drikke inde i butikker, men skulle gå så og så mange meter væk. Før i tiden stod folk inde i forretningen og drak.

Tilbage til konfirmationsgildet. Jeg kan huske, vi fik sødsuppe med æg og rom i og så kalvesteg, lagkage og kransekage. Taler og sange var der ikke noget af. Det er vist den eneste gang, jeg var til konfirmation, uden der har været en eneste sang eller holdt tale,

Der var et par unge med til gildet, som havde ligget indkvarteret hos os fra oktober 1914 til maj 1915. De havde sendt et stort telegram med et fint cigaretetui og tændstikker. Der var også 20 sange. Dem havde de sendt af sted om lørdagen fra Kongens Lyngby, de troede, at vi fik post om søndagen, men det fik vi ikke. Vi fik avisen, men så skulle vi selv hente den nede i Ullerød smedje. Så de var noget kede af, at de ikke kunne overrække mig den gave. Disse to unge mænd kom hos os engang imellem. Det var en stor glæde for os børn, når de kom. De havde gerne sendt et kort, når de kom. De var også med året efter den 2. juli 1917 til min bedstefars begravelse. De var fint klædt i smoking. Det var nogen, de havde lejet. Deres navne var Robert Mathisen og Frederik Christensen, begge fra Kongens Lyngby."

Oluf gik til gymnastik for karle på Frederiksborg Højskole, som jo ligger i Ullerød, som var en del af Tjæreby Kommune. Hans familie havde en kontakt til højskolelærer Ole Jensen, som var i Tjæreby Sogneråd, godt nok valgt af de radikale. Han var også manden bag oprettelsen af Ullerød Brugsforening i 1906, og han var i flere perioder sognerådsformand i Tjæreby Kommune, mens Oluf Jensens far, som var venstremand, var sognerådskasserer.

Højskolelærer Frederik Nørgaard på Frederiksborg Højskole var sammen med Olufs far stiftere af venstreforeningen i Tjæreby Kommune. Nørgaard blev senere forstander på Antvorskov Højskole uden for Slagelse, og i en

periode var han indvalgt i Folketinget. Den vinter, hvor Oluf Jensen skulle på højskole, var det så på Antvorskov Højskole hos Frederik Nørgaard.

Oluf Jensen beskriver indgående rejsen til Antvorskov. I toget mødte han fætrene Knud Knudsen fra Holmegård i Nejede, og Carl P. Knudsen fra Kildegård i Nejede, som begge senere blev ejere af deres fødegårde. Sammen med dem og flere andre indkvarteredes de i et værelse i en villa lige ved siden af Antvorskov Højskole under deres vinterophold der. De havde cykler med og gjorde flere ekskursioner på cykel, bl. a. til Korsør og ud på det tilfrosne Storebælt for at se på isskruninger og se færgerne sejle forbi sig gennem isen i havn.

Oluf Jensens fortælling om, da han købte Moseholm i Ullerød.



Moseholm, da der var stråtag på ejendommen,

"Den 1. april 1926 overtog jeg ejendommen Moseholm i Ullerød for en pris af 27.000 kr. med 15.000 kr. i udbetaling. De 10.000 havde jeg selv. De 5.000 fik jeg af min far. Resten, 12.000, skulle stå i et pantebrev tilhørende sælgeren, altså min farbror. Der skulle betales 4½ % i rente, altså 540 kr. om året, men ingen afdrag. Det blev senere sat ned til 480 kr. på grund af dårlige priser på landmændenes produkter. Det blev dårlige prisforhold i 1930-erne.

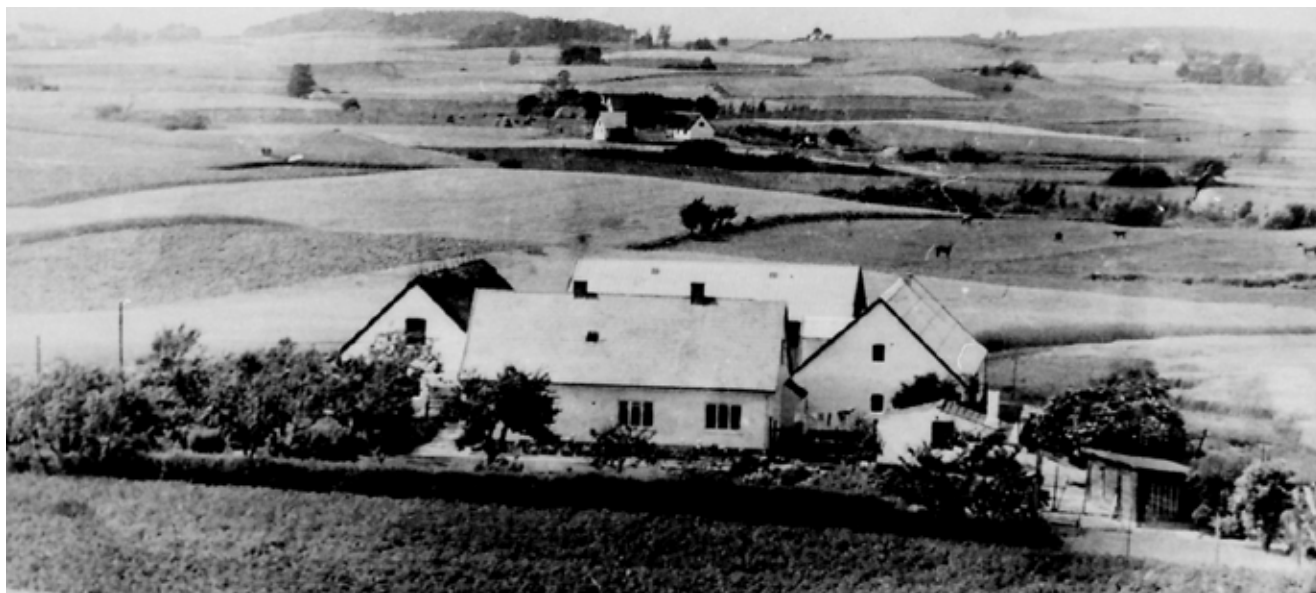
Den 1. maj 1926 flyttede jeg derved, og den 14. maj flyttede min farbror Hans Jensen og hans kone til et nyt hus i Hillerød. Min farbror havde lovet at hjælpe mig, for jeg havde ikke råd til at have hans karl, den senere vognmand Hans Larsen, Ullerød. " Det endte dog med, at Hans Larsen blev hos Oluf Jensen på Moseholm i vistnok 2½ år. Ret kort efter Oluf Jensens indflytning blev han gift med Alma Olsen.

Et bryllup med forhindringer

Oluf Jensens beretning om, da han blev gift med Alma Olsen, som han også nåede at holde guldbryllup med.

" Den første forhindring vi havde på bryllupsdagen var, at den chauffør, som skulle køre for mine forældre og mig, ikke kom. Vi gik og kiggede efter ham ude foran gården. Vognmanden boede oppe ved Tjæreby Brugsforening. Vi

måtte så ringe efter en anden vognmand. Brylluppet blev holdt på Bolandsgården i Meløse. Der skulle vi ud og spise frokost kl. 12. Der var så kommet en del af familien fra København, onkler, tanter, fætre og kusiner.



Lidt nyere luftfoto af Moseholm i Ullerød – Oluf Jensens ejendom.

Vi skulle så til Lille Lyngby Kirke. Der skulle vielsen foregå. Nogle af gæsterne kørte i charabanc, andre i private biler. Det var nogle med kaleche. Ham, der kørte for mor og mig, var jordemoderens mand fra Skævinge. Gæsterne kom først til kirken og gik ind og satte sig. Mor og jeg blev stående nede ved kirkedøren og ventede på præsten, men det trak noget ud, inden han kom. Skolelæreren måtte så ned og hente præsten, for han havde helt glemt, at han skulle have bryllup. Det blev da overstået. Vejret var mildt og lidt gråvejr.”

Vi slutter med Oluf Jensens rammende fyndord fra, da han kom til Barrit i Jylland som landbrugsmedhjælper hos forældrene til en ven, han fik, som var soldat på Sjælland. Oluf skulle med familien i byen, straks han var ankommet. Det var vist skikken der, at karlen skulle med. Han fortæller derom:

”Det var i grunden en kedelig aften for mig. For det første var jeg træt af rejsen hele dagen, derefter kunde jeg næsten ikke forstå deres jyske, de var en 5 – 6 familier helt ude fra landet. Der var højt hus med stor snak, men der var ikke mange, der var interesseret i mig. **For det er jo sådan, når folk kommer sammen, så er det ikke så meget, hvad modparten har at fortælle, man hører efter. Man sidder mere og spekulerer over, hvad man skal fortælle, når modparten er færdig.**”

Tekst tilrettet af Ole Blåkilde og illustrationer af Lissi Carlsen og Henrik Wittchen.
Tak til Viggo Jensen, Vanggården, og Martin Jensen, henholdsvis nevø og sønnesøn af Oluf Jensen, for oplysninger og fotos.

Post Danmark varsler højere porto og gebyrer fra 1.1.2011.

Hvad gør vi ved det ?

Portoen for almindelig breve skulle stige fra 5,50 til 8 kr.

Arkivet udsender fire medlemsmagasiner årligt. Dem, som vi sender med posten, vil så pr. medlem koste arkivet 10 kr. mere årligt i porto i 2011 og fremover.

På generalforsamlingen 2011 skal kontingentet for 2012 fastsættes, og der kommer vi næppe uden om en mindre forhøjelse for at dække portoforhøjelsen.

Post Danmarks gebyr for indbetaling via posthus siges at skulle stige til 25 kr.

Det er helt grotesk, hvis et kontingent på 100 kr. til en forening skal belægges med 25 kr. - 25% i gebyr ved betaling fra posthus. **Vort råd er derfor, spar penge ved at**

UNDGÅ AT BETALE KONTINGENT VIA POSTHUS.

Et overraskende stort antal af arkivets medlemmer betaler heldigvis allerede uden gebyr ved at betale over netbank.

Mange andre betaler personligt og kontant, når de møder kasserer Lissi Carlsen ved "Brug Skolen", i Kulsvierklubben eller til arkivets generalforsamling eller på hendes privatadresse eller en mandag aften, hvori arkivet altid er åbent fra 18-22. Det er også gratis.

Betaler man ikke på en af de måder, så tal med den bank, man har konto i, hvordan man gennem den betaler sit kontingent billigst muligt. Arkivet udsender fortsat indbetalingskort til kontingent sammen med årets første medlemsmagasin. Der kan indbetales med det i alle banker, men man kan også overføre til arkivets bankkonto fra sin egen bankkonto.

Er man ikke selvtransportabel, så ring til os, så kommer vi ud til dig og får kontingentet af dig. Der står telefonnumre her nederst på siden.

LOKALARKIVET & ARKIVFORENINGEN FOR ALSØNDERUP-TJÆREBY SOGNE

Oprettet i 1988 - ikke kun for medlemmer - alle er velkomne

Arkivet er åbent alle mandage 18.00-22.00 . Et andet tidspunkt kan altid aftales med arkivleder Lissi Carlsen, tlf. 48 28 64 49 – lissi@carlsen.mail.dk . Arkivets scyptlf. - kun i åbningstiden – 36 96 77 21. **Arkivets beliggenhed:** - vigtigt at læse - Kør til Alsønderup og ad Baunevej (vejen til Bendstrup). Drej lige efter Alsønderup Skole ind ved det lille skilt til "Rønnehuset" og til Baunevej 12. Gå til skolebygningen til højre og ad kældertrappen frem til lokale 014. **Arkivets post-, telefon- og e-mail -adresse** er ikke i kælderen under Alsønderup Skole, men hos **arkivleder & kasserer Lissi Carlsen**, Stutmesterparken 3, 2. sal, 3400 Hillerød. Tlf. 4828 6449. e-mail: lissi@carlsen.mail.dk **Formand:** Ole Blåkilde, tlf. 48 71 38 62, e-mail: oleblaakilde@mail.tele.dk **Medlemskontingent i 2010 & i 2011:** 100 kr., samboende par 140 kr., sponsorer 500 kr. eller mere. **Indmeldelse:** Til kasserer Lissi Carlsen eller indsæt kontingent på konto i Nordea Bank reg.nr. 2276 konto nr. 8968504194 og angiv afsendernavn og adresse. **Medlemstal:** I 2010: 376 personlige medlemmer, 17 sponsorer. **Økonomi:** Lokalarkivet drives for medlemskontingenter, gaver og private sponsorbidrag. Kommunale tilskud er ikke søgt for 2009, 2010 og 2011. Hillerød Kommune stiller permanent lokale under Alsønderup Skole til rådighed for arkivet. Arkivets medarbejdere og bestyrelse er frivillige, som ikke modtager løn, befordringsgodtgørelse eller andre ydelser.

Dette magasin: Kommer 4 gange årligt. Eget tryk. Oplag og genoptryk efter behov. Redaktør: Ole Blåkilde, tlf 48 71 38 62. ISSNnr:1603-7561. Modtagere er medlemmer, sponsorer, presse, Hillerød Byråds medlemmer, andre arkiver m. fl. Eftertryk tilladt med kildeangivelsen: "Alsønderup-Tjæreby Lokalarkivs magasin nr. 3, 2010", af illustrationer dog kun efter arkivets tilladelse forud.